

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 586/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] zastúpeného JUDr. Vladimírom Štefekom, advokátom, Škultétyho 1, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 6Tos/156/2023-1304 z 5. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv zaručených čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv zaručených čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a prepustiť ho z väzby na slobodu. Súčasne žiada priznať náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Nitre, odboru kriminálnej polície (ďalej len „vyšetrovateľ“) ČVS: KRP-35/1-VYS-NR-2022 zo 14. februára 2023 bolo sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 a 2 písm. e) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 123 ods. 3 písm. i) a ods. 4 Trestného zákona v súbehu s prečinom krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že 17. októbra 2021 mal po predchádzajúcej dohode s [REDACTED] využiť nepozornosť [REDACTED], nakvapkať mu do pohára s alkoholom niekoľko látok nezistenej látky, pravdepodobne kyseliny gama-hydroxymaslovej (GHB), po vypití čoho sa [REDACTED] dostal do stavu, keď nedokázal ovládať svoje pohyby

alebo sa brániť, načo sa sťažovateľ a [REDAKOVANÉ] dopustili na [REDAKOVANÉ] sexuálneho násillia špecifikovaného v uznesení o vznesení obvinenia, pričom [REDAKOVANÉ] súčasne odcudzili veci vo výške najmenej 200 eur a poškodenej [REDAKOVANÉ] odcudzili veci vo výške približne 10 000 eur.

3. Z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku bol sťažovateľ uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 28Tp/8/2023 z 18. februára 2023 vzatý do väzby. Okresný súd zároveň podľa § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku nenahradil sťažovateľovu väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením č. k. 6Tpo/12/2023-83 z 2. marca 2023 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

4. Prokurátor príkazom č. k. KV 89/22/2200-73 z 29. júna 2023 podľa § 76 ods. 9 Trestného poriadku zmenil dôvody väzby sťažovateľa tak, že sťažovateľ od 30. júna 2023 vykonáva väzbu výlučne z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keďže ďalšie trvanie väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nebolo dôvodné.

5. O žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby z 20. júna 2023 rozhodol okresný súd uznesením č. k. 28Tp/13/2023 z 12. júla 2023 tak, že ju podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol. Okresný súd zároveň podľa § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku nenahradil sťažovateľovu väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením č. k. 3Tpo/30/2023-43 z 20. júla 2023 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

6. Prokurátor podal 11. augusta 2023 na sťažovateľa na okresnom súde obžalobu pre obzvlášť závažný zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 a 2 písm. e) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona, zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) Trestného zákona účinného do 30. apríla 2022 a prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

7. Po podaní obžaloby rozhodol okresný súd uznesením č. k. 5Tk/1/2023-1266 z 23. augusta 2023 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku tak, že sťažovateľa ponechal vo väzbe. Sťažovateľovu väzbu súčasne podľa § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti tomuto uzneseniu sťažovateľ podal sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Vyšetrovateľ a prokuratúry nepostupovali v prípravnom konaní zákonným spôsobom z hľadiska rešpektovania požiadavky neodkladnosti a požiadavky urýchlenosti, pretože lehoty rátané na mesiace sú spravidla príliš dlhé a týmto požiadavkám nevyhovujú. Bezodkladnému rozhodovaniu o zákonnosti väzby zodpovedá lehota rátaná na týždne. Vyšetrovateľ bol v prípravnom konaní pasívny po prevažnú dobu väzobného stíhania sťažovateľa, pričom sťažovateľ a ani jeho obhajca prierahy nezapríčinili.

9. Konkrétne sťažovateľ poukazuje na sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, podľa ktorej vyšetrovateľ od vzatia sťažovateľa do väzby nevykonal po dobu 7 týždňov žiaden úkon (do 5. apríla 2023), v máji 2023 nekonal po dobu 4 týždňov (od 2. mája 2023 do 1. júna 2023) a následne v období od júna a júla 2023 nekonal opätovne po dobu 4 týždňov (od 8. júna 2023 do 10. júla 2023). Sťažovateľ súčasne vyjadruje nespokojnosť s dĺžkou lehôt určených na vypracovanie jednotlivých znaleckých posudkov.

10. Nedôvodnú nečinnosť vyšetrovateľa nenapravil ani okresný súd rozhodujúci podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku o ponechaní sťažovateľa vo väzbe, ba ani krajský súd, ktorý sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu napadnutým uznesením zamietol. Napadnuté uznesenie je v tomto smere odôvodnené nedostatočne, pretože krajský súd sa obmedzil na vymenovanie procesných úkonov, ktoré vyšetrovateľ vykonal v krátkom čase, v ktorom konal, so záverom, že je zrejmé, že k neprimeraným priet'ahom či k nekonaniu po väčšinu času prípravného konania nedošlo.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Rozsah ústavnej sťažnosti, ktorým je podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd viazaný, je v rovine referenčných ustanovení tvorených čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uvedenie čl. 17 ods. 1, 3 a 4, ako aj čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd v dôvodovej časti ústavnej sťažnosti vyhodnotil ústavný súd vo vzťahu k formulovanému petitu ústavnej sťažnosti v súlade so svojou ustálenou rozhodovacou praxou len ako súčasť sťažnostnej argumentácie sťažovateľa (m. m. napr. I. ÚS 20/2020, III. ÚS 411/2022, III. ÚS 537/2022, III. ÚS 652/2022, III. ÚS 195/2023, III. ÚS 389/2023, III. ÚS 394/2023).

12. Rovnako tak neuniklo pozornosti ústavného súdu, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vyjadril (okrem iného) aj nespokojnosť s postupom vyšetrovateľa a krajskej prokuratúry. Ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti, ktorým je, ako už bolo poznamenané, s poukazom na § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd viazaný, vyšetrovateľa a krajskú prokuratúru ako porušovateľov označených základných práv neoznačil. Ústavný súd sa pritom ústavnou sťažnosťou môže zaoberať len v takom rozsahu, v akom ho sťažovateľ určí v jej petite, v ktorom označuje za porušovateľa svojich základných práv len krajský súd (m. m. napr. III. ÚS 506/2023, IV. ÚS 491/2013). Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd ústavnou sťažnosťou v predznamenanom rozsahu nezaoberal.

13. V súvislosti s námietkou smerujúcou k porušeniu požiadavky urýchlenosti rozhodovania vo väzobnej veci sťažovateľa považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že avizovaná požiadavka môže byť daná z viacerých aspektov (pozri napr. II. ÚS 502/2012). Požiadavky urýchleného rozhodovania vo väzobných veciach sa vzťahujú na rozhodovanie o vzatí do väzby, rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby, ako aj na rozhodovanie o ponechaní vo väzbe po podaní obžaloby.

14. Ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru týkajúcu sa požiadavky urýchleného rozhodovania vo väzobných veciach, v ktorej už viackrát konštatoval, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o väzbe posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty počítané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke

rýchlosti (m. m. napr. I. ÚS 18/03, III. ÚS 7/00, III. ÚS 126/05, IV. ÚS 493/2011). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (m. m. napr. III. ÚS 255/03, III. ÚS 345/06, IV. ÚS 253/05, IV. ÚS 493/2011).

15. V sťažovateľovom prípade dĺžka konania na oboch stupňoch (konanie pred okresným súdom a rozhodovanie krajského súdu o sťažnosti sťažovateľa) nepresiahla jeden mesiac, keďže prokurátor krajskej prokuratúry podal na sťažovateľa na okresnom súde obžalobu 11. augusta 2023, pričom okresný súd v procesnej nadväznosti rozhodol o ponechaní sťažovateľa vo väzbe postupom podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku 23. augusta 2023. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ ihneď po vyhlásení sťažnosti a okresný súd predložil vec krajskému súdu na rozhodnutie 24. augusta 2023. Sťažovateľ odôvodnil sťažnosť podaním doručeným krajskému súdu 4. septembra 2023 a krajský súd rozhodol o sťažnosti napadnutým uznesením 5. septembra 2023. Tieto okolnosti s prihliadnutím na aplikáciu uvedenej judikatúry ústavného súdu nemôžu ani v náznakoch viesť k záveru, že postupom všeobecného súdnictva pri rozhodovaní o ponechaní sťažovateľa vo väzbe po podaní obžaloby došlo k porušeniu sťažovateľom uvedených referenčných kritérií.

16. Osobitne k námietke porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd uvádza, že k zásahu do označeného práva prostredníctvom rozhodovania o väzbe podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku objektívne nemôže dôjsť (m. m. napr. IV. ÚS 367/2022). V prípade rozhodovania o väzbe sú jednotlivé čiastkové atribúty práva na spravodlivé súdne konanie materiálnym obsahom základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy a taktiež práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 dohovoru. V uvedenom smere ústavný súd pripomína, že väzobným konaním nemôže dôjsť k porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru, ktorého porušenie sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namietal súbežne. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok ESLP de Wilde et al. v. Belgicko z 18. 7. 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – § 77 etc.; m. m. napr. IV. ÚS 367/2022).

17. Pozornosti ústavného súdu neuniklo, že dôvodové línie ústavnej sťažnosti založené na sťažovateľovom presvedčení o porušení ústavných a medzinárodno-právnych imperatívov súvisiacich s potrebou rozhodovania o väzbe urýchlene a s osobitnou starostlivosťou súčasne smerujú k poukazu na časové okolnosti konania v merite trestnej veci. Ústavno-právnu argumentáciu založenú na námietke porušenia uvádzaných referenčných ustanovení sťažovateľ neaplikuje výlučne na rozhodovanie o ponechaní vo väzbe po podaní obžaloby, ale tiež na rozhodovanie v trestnej veci samej.

18. Ústavný súd uvádza, že dĺžka konania v merite veci môže nepriaznivo ovplyvniť udržateľnosť väzby, a to aj v tom prípade, keď ešte nie je prekročená zákonom stanovená maximálna lehota väzby. Väzba totiž musí v každom okamihu svojho trvania spĺňať požiadavku primeranosti. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy viackrát uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje viaceré základné práva, okrem iného aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, respektíve primeranú, alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (m. m. napr. I. ÚS 26/2013, II. ÚS 564/2018, III. ÚS 7/00,

III. ÚS 625/2022, IV. ÚS 270/09). Inak povedané, predlžovanie konania vo veci samej a nenapredovanie vyšetrovania v konaní pred súdom môže oslabovať dôvodnosť väzby. S touto konštatáciou potom úzko súvisí aj obsah základného práva zaručeného čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (m. m. napr. I. ÚS 31/2010, II. ÚS 349/2013, II. ÚS 564/2018, III. ÚS 271/07, III. ÚS 625/2022, IV. ÚS 361/09).

19. Po oboznámení sa so sťažovateľovou vecou ústavný súd konštatuje, že obvinenie bolo sťažovateľovi vznesené 14. februára 2023, pričom prokurátor krajskej prokuratúry podal na sťažovateľa obžalobu 11. augusta 2023. Dĺžka tohto časového úseku, ktorá v konkrétnom prípade predstavovala necelých 6 mesiacov, podľa názoru ústavného súdu nesignalizuje ústavnoprávnu neudržateľnosť. Presne ohraničiť dĺžku konkrétneho trestného stíhania v zákone nie je možné (m. m. II. ÚS 120/2023), pričom dĺžka doterajšieho trestného konania vedeného proti sťažovateľovi sa so zreteľom na konkrétne okolnosti veci nejaví extrémne dlhá a podľa názoru ústavného súdu neprekročila hranicu ústavnoprávnej akceptovateľnosti.

20. V tejto súvislosti ústavný súd upriamuje pozornosť na odôvodnenie napadnutého uznesenia, v ktorom sa krajský súd náležite vysporiadal s argumentmi sťažovateľa namietajúcimi nedostatok rýchlosti postupu vyšetrovateľa v prípravnom konaní, ktoré uviedol v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu. Krajský súd konkrétne uviedol, že podľa obsahu vyšetrovacieho spisu boli u sťažovateľa a [REDAKOVANÉ] po vznesení obvinenia (13. februára 2023, respektíve 14. februára 2023) vykonané domové prehliadky so zaistením väčšieho množstva elektronických zariadení a rôznych látok (13. februára 2023 a 16. februára 2023), pričom 21. februára 2023 bolo odstúpené začaté trestné stíhanie vo vzťahu k zaisteným látkam a zbraniam. Krajský súd rozhodol o sťažnostiach sťažovateľa a [REDAKOVANÉ] proti uzneseniam o vzatí do väzby 2. marca 2023. Dňa 15. marca 2023 uložil prokurátor vyšetrovateľovi pokyn na zmenu právnej kvalifikácie skutku a rozhodol o zamietnutí sťažností proti uzneseniam o vznesení obvinenia. Zmena právnej kvalifikácie skutku bola sťažovateľovi a [REDAKOVANÉ] oznámená podaním z 28. marca 2023. Poškodení, svedkovia a znalkyňa boli vypočúvaní 5. apríla 2023, 1. júna 2023, 12. júla 2023 a 18. júla 2023, pričom 17. apríla 2023 a 8. júna 2023 bol pribratý znalec na skúmanie 47 elektronických zariadení. Znalecký ústav na skúmanie zaistených látok pri domových prehliadkach bol pribratý 2. mája 2023 a znalecký posudok bol predložený 5. júna 2023. Znalec z odvetvia psychiatrie a sexuológie na posúdenie osobností sťažovateľa a [REDAKOVANÉ] bol pribratý rovnako 5. júna 2023 a znalecký posudok bol predložený 12. júna 2023. Znalecký ústav na objasnenie účinkov látky HGB a GBL bol pribratý 10. júla 2023 a odborné vyjadrenie bolo predložené 21. júla 2023. Odborné vyjadrenie na ohodnotenie zlatých šperkov bolo vyžiadané 14. júla 2023 a v totožný deň bolo aj predložené. Krajský súd na s. 8 napadnutého uznesenia napokon uzavrel, že z takto opísaných úkonov je zrejmé, že vo veci sa konalo plynulo a bez prieťahov. Sťažovateľovi krajský súd tiež vysvetlil, že od 15. februára 2023 do 5. apríla 2023 sa vo veci rozhodovalo o sťažnostiach proti uzneseniam o vzatí do väzby, o sťažnostiach proti uzneseniam o vznesení obvinenia a o odstúpení trestného stíhania, pričom v období od 2. mája 2023 do 1. júna 2023 boli plánované ďalšie výsluchy.

21. S uvedenými závermi krajského súdu sa ústavný súd stotožňuje a dodáva, že dôvodnosť sťažovateľovho obvinenia, a tým aj dôvodnosť súvisiacej materiálnej podmienky väzby sa

v sťažovateľovej veci vykonávaným dokazovaním posilňuje. Jednotlivé procesné úkony smerujúce k obstaraniu dôkaznej matérie prebiehali plynulo a primerane, znalecké dokazovanie nevyvímajúc. Niekoľko týždňové odstupky medzi jednotlivými procesnými úkonmi a niekoľko týždňové lehoty určené na vyhotovenie znaleckých posudkov samy osebe nemôžu založiť ústavno-právnu neudržateľnosť v prípade, ak sa celkový priebeh vyšetrovania nevyznačuje takými priedahmi, ktoré by mali ústavne relevantný dopad na nevyhnutnosť trvania sťažovateľovej väzby, na čo by sa nevyhnutne upínalo vyslovenie porušenia sťažovateľom označených práv.

22. Ústavný súd ešte dodáva, že ústavná sťažnosť je prevažne opakovaním argumentácie sťažovateľa z predošlých podaní adresovaných všeobecným súdom. Je potrebné uviesť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je ústavný súd alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, III. ÚS 264/2023). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákon a pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite odôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. napr. I. ÚS 19/02, II. ÚS 357/06, III. ÚS 264/2023, IV. ÚS 238/05). O arbitrárnosti pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, III. ÚS 264/2023). Napadnuté uznesenie v tomto smere nemožno kvalifikovať ako arbitrárne, pretože krajský súd sťažovateľovi zrozumiteľným a komplexným spôsobom prezentoval chronológiu vykonávania jednotlivých procesných úkonov, ktorú nemožno z časového hľadiska hodnotiť ako ústavno-právne neudržateľnú, pričom súčasne sa konkrétnym spôsobom vyrovnal aj s námietkou nečinnosti vyšetrovateľa počas sťažovateľom identifikovaných časových úsekov.

23. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť, ak namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (m. m. napr. I. ÚS 286/2023). Ústavný súd je toho názoru, že so zreteľom na závery uvedené v tomto uznesení chýba relevantná ústavno-právna súvislosť medzi napadnutým uznesením a námietkou porušenia imperatívu konať bez zbytočných priedahov, na ktorú sa upína v podstate celá sťažostná argumentácia. Napadnuté uznesenie nesignalizuje možnosť porušenia základných práv sťažovateľa uvedených v záhlaví tohto uznesenia, z čoho rezultuje, že dôvodnosť ústavnej sťažnosti nie je potrebné preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie. Podanú ústavnú sťažnosť preto ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v tejto ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu